

LICG HUISDIERENBIJSLUITER

DE HANDLEIDING VOOR HET HOUDEN VAN HUISDIEREN

Serie zoogdieren

Geit

Capra hircus

Geiten zijn slimme en beweeglijke dieren die leuk zijn om te houden voor mensen met voldoende ruimte. Een stevige afrastering is dan wel nodig, want geiten zijn echte uitbrekers! Ze kunnen uitstekend klimmen. Er zijn geiten in allerlei soorten en maten, die ook in karakter van elkaar kunnen verschillen.

Kies het juiste dier voor uw situatie: lees vóór het kopen eerst of de geit het huisdier is dat u zoekt.

Algemeen

Geiten zijn kleine tot middelgrote, herkauwende hoefdieren die al lange tijd door de mens als vee worden gehouden. De redenen dat juist geiten als één van de eerste dieren werden gedomesticeerd, liggen voor de hand; geiten waren vrij gemakkelijk te vangen, mede vanwege hun handzame formaat, en ze konden goed in kuddes bij huis worden gehouden. Hun vlees is voedzaam en van hun vacht kan kleding worden gemaakt. Hun hoorns en hoeven werden gebruikt om gebruiksvoorwerpen van te maken en natuurlijk werden (en worden) geiten zeer gewaardeerd om hun melkgift. Tegenwoordig worden geiten in Nederland voornamelijk nog gehouden voor hun melk, of puur voor de hobby. Geiten kunnen ongeveer twaalf jaar oud worden.

Verskillende varianten

Er zijn wereldwijd ongeveer tweehonderd geitenrassen. We onderscheiden vleesrassen, melkgeiten, dieren die voor hun vacht gehouden worden en hobbydieren. Het meest bekende en gebruikte vleesras is de Boergeit. De bekendste melkgeit is de Zwitserse Saanengeit. Een bekende wolleverancier is de Angorageit. Er zijn ook rassen die oorspronkelijk gebruikt werden voor zowel de vacht als de melk, maar die in de loop der tijd door de productieve melkgeiten van tegenwoordig van hun voetstuk zijn geduwd. Sommige dieren, zoals de Nederlandse landgeit, zijn nog steeds zó bijzonder dat ze door hobbyfokkers in stand worden gehouden. Ook de dwerggeit is een veel gehouden hobbygeit.

Van nature

Geiten stammen af van wilde berggeiten die leefden in Afrika, Iran en Turkije. Het zijn kuddedieren die zich erg ongelukkig voelen zonder gezelschap van soortgenoten. Ook met schapen, paarden of pony's kunnen ze een warme vriendschapsband opbouwen, maar het gelukkigst is een geit als hij met andere geiten kan samenleven.

Huisvesting

Het spreekt voor zich dat een dier dat oorspronkelijk uit Afrika komt, niet houdt van koude, natte winters. Geen enkele geit zal zich prettig voelen bij extreem lage temperaturen en langdurige regen. Bij de eerste druppels regen weten de geiten vaak niet hoe snel ze naar binnen moeten komen. Zorg dus voor een droge, tochtvrije stal en in de zomer, wanneer de dieren buiten lopen, voor schuilgelegenheid tegen felle zon. Hoe meer ruimte de geiten tot hun beschikking hebben, hoe prettiger ze het vinden. Een weiland of uitloop is dus onontbeerlijk. Geiten zijn dol op klimmen, daarom is het aan te raden om in de wei wat klautermogelijkheden te maken. Het is belangrijk een kritische blik te werpen op de omheining. Geiten zijn meesters in het uitbreken uit stal en weiland. De mazen van het gaas dat de omheining vormt, mogen niet te groot zijn. Gehoornde geiten die hun kop door de mazen steken, zullen in de problemen komen als ze hun kop terug willen trekken.

Verzorgen en hanteren

Geiten zijn over het algemeen vriendelijke dieren die gemakkelijk te hanteren zijn. Ze zijn speels en kunnen goed gewend worden aan menselijk gezelschap. Houd er wel rekening mee dat gehoornde geiten het niet altijd kunnen laten hun hoorns ook daadwerkelijk te gebruiken. Zeker als het grote rassen betreft, of als een klein kind het slachtoffer is, kan een klap van een gehoornde kop flink aankomen. Er bestaan ook geiten die van zichzelf geen hoorns hebben. Wanneer u met de geiten wilt fokken, kunt u echter toch beter gehoornde geiten houden. Bij ongehoornde geiten is de

kans op een kwee (intersex) namelijk groter dan bij gehoornde geiten. Kweeën zijn genetisch vrouwelijk maar onvruchtbaar.

Doordat geiten in Nederland voornamelijk op gras en stro gehouden worden, groeien de hoefjes (klauwtjes) vaak te ver door. Om dat te voorkomen, moet u ze regelmatig bijhouden. Als u nog nooit geitenklauwtjes heeft bekap, is het verstandig de kunst af te kijken bij een ervaren geitenhouder. Als u de hoeven te kort knipt, kunt u namelijk in het leven knippen en op slecht bekapte hoefjes is het moeilijk lopen voor de geiten. Ook is het zaak om inwendige parasieten bij geiten te bestrijden. Meestal worden hobbygeiten twee à vier keer per jaar ontwormd. Het aantal keren dat ontwormd moet worden, de leeftijd waarop een lam ontwormd mag worden en de hoeveelheid die toegediend moet worden, hangt af van het middel, het gewicht van de geiten en het aantal geiten dat u op het weiland houdt. Raadpleeg altijd uw dierenarts. Regelmatig omweiden is een goede methode om besmetting met wormen te voorkomen.

Voeding

Geiten zijn herkauwers en hebben vier magen. De pens, netmaag en boekmaag zijn de zogenaamde voormagen. De lebmaag is de 'echte' maag. Deze dieren eten graag lopend. Tijdens het lopen pikken ze hier en daar een hapje gras, wat twijgjes, bladeren, takken en houtschors mee. Ze knabbelen liever dan dat ze echt eten. Geiten eten graag grofvezelig ruwvoer. Dat wil zeggen gras, en dan het liefst geen kort, sappig, groen gras, maar gras dat even heeft kunnen doorgroeien. Ook hooi is onontbeerlijk om een geit gezond te houden, ook voor geiten die in de wei lopen. Pas op dat er geen Jacobskruiskruid in het hooi zit, dit is giftig. Verder zijn ze dol op boomschors, takken, bladeren, riet en onkruid. Takken en loof zijn gezond voor geiten, maar alleen als u zeker weet dat u geen giftige planten voert.

Naast de basis van hooi en gras kunt u de geiten een klein beetje geitenbrok geven. Dat zorgt o.a. voor mineralen en sporenelementen. In tijden waarin ze meer energie gebruiken, zoals bij kou in de winter of bij geiten die over enkele weken jongen gaan krijgen of die zogen, mag u daarvan wat meer geven. Geef juist weinig krachtvoer aan geiten die net drachtig zijn. Gebruik geen brokjes voor schapen, die voldoen niet voor geiten; er zit bijvoorbeeld te weinig koper in. Let op de aanwijzingen op de verpakking en overvoer niet, want dat is ongezond.

Als extraatjes kunt u uw geiten eventueel een klein stukje brood, een worteltje of wat ongekookte groenterestjes geven. Ze zijn er dol op. Maar houd wel in de gaten dat de geiten niet te dik worden. Dat is eigenlijk nog ongezonder dan te mager. Zorg ervoor dat de geiten altijd vers drinkwater tot hun beschikking hebben.

Voortplanting

Als een geit ongeveer een jaar oud is, kan ze gedekt worden. Dwerggeiten zijn soms al met een half jaar geslachtsrijp. Als haar eicellen rijpen, wordt de geit rits, oftewel paringsbereid. Deze toestand wordt ook wel bronstig, tils, bokkig of speuls genoemd. Geiten worden rits rond eind augustus en september, de cyclus duurt tot maart. De bok gaat in deze periode intensiever zijn geur verspreiden. In de paartijd wordt de geit elke drie weken rits. De periode duurt ongeveer twee dagen. Als er een bok aanwezig is, wordt de geit meerdere malen gedekt, ze is dan meestal drachtig. De lammeren worden na ongeveer vijf maanden geboren. Geiten krijgen een, twee maar soms ook drie lammeren per worp. Na enkele weken gaan de lammeren al ruwvoer en brokken eten, na een maand of twee drinken ze meestal geen melk meer en kunnen ze in principe bij de moeder weg.

Ziekten en aandoeningen

Een gezonde geit is levenslustig en kijkt helder uit de ogen. Ze heeft altijd zin in wat lekkers en haar vacht glanst. De lichaamstemperatuur moet 38 à 39 graden Celsius zijn. Een dier dat plotseling sloom of apathisch aan doet, zich afzondert of uit de groep verstoten wordt, kan iets onder de leden hebben. Als een geit haar kop laag houdt en het lichaam krom trekt, is dit reden tot zorg. Geiten die kwijlen of constant herkauwen kunnen spijsverteringsproblemen hebben. Controleer regelmatig of de ontlasting mooi stevig is, en kijk of de geiten geen vervuild achterlijf hebben door diarree. Ook een geit die zonder aanwijsbare oorzaak mager wordt, is niet in orde. Waarschuw altijd de dierenarts als u vermoedt dat uw geit ziek is.

Een infectieziekte die specifiek bij geiten voorkomt is CAE, Caprine Arthritis Encephalitis. Hierdoor worden hersenen en gewrichten aangetast, waarbij hersenontstekingen vooral voorkomen bij dieren onder een half jaar oud en gewrichtsontstekingen vooral bij volwassen geiten. Er is helaas geen behandeling voor deze ziekte.

Een andere bij geiten voorkomende infectieziekte is Q-koorts. Q-koorts zorgt bij de geit voor abortussen, verder wordt het dier niet ziek. Q-koorts is besmettelijk voor de mens. De besmetting verloopt vooral via het inademen van fijnstof en veroorzaakt griepverschijnselen. De Q-koortsbacterie (*Coxiella burnetii*) komt vooral in de lucht tijdens het lammeren, blijft lang in het milieu in leven en is sporenvormend. Bij het lammeren is het belangrijk dat de nageboorte in een plastic zak wordt opgeborgen en wordt afgevoerd naar de destructie, deze bevat namelijk veel bacteriën. Belangrijk is daarnaast om bij het lammeren hygiënisch te werken en handschoenen en een mond-neuskapje te dragen. U kunt uw geiten tegen Q-koorts laten inenten.

Benodigde ervaring

Voor het houden van geiten is geen specifieke ervaring nodig maar wel een goede voorbereiding. Zorg ervoor dat u zich van tevoren goed informeert over het gedrag en de specifieke behoeften van geiten, voordat u tot aanschaf overgaat.

Aanschaf en kosten

Een geit kunt u kopen bij een geitenfokker of boerderij. Adressen kunt u bijvoorbeeld vinden via de NOG, de Nederlandse Organisatie voor de Geitenfokkerij.

Alle Europese runderen, varkens, schapen en geiten moeten geïdentificeerd en geregistreerd zijn, ook als ze hobbymatig gehouden worden. In Nederland moet u als u geiten wilt gaan houden een UBN nummer (Uniek Bedrijfsnummer) aanvragen. Dit doet u via de website mijn.rvo.nl. U krijgt dan formulieren thuisgestuurd waarmee u deze registratie kunt regelen. De geiten worden voorzien van registratienummers door middel van merken, zoals een oormerk. Geiten geboren vanaf 1 januari 2010 moeten twee goedgekeurde merken hebben, waarvan minimaal één merk een elektronisch merk moet zijn, bijvoorbeeld een chip onder de huid. Bij het UBN nummer krijgt u ook een vervoersdocument dat u moet invullen bij het transporteren van uw geit, en een bedrijfsregister waarin u gegevens over uw geit kunt bijhouden.

De kosten voor een geit kunnen variëren. Voor een dwerggeitenbokje hoeft u soms nauwelijks te betalen, terwijl een tentoonstellingsgeit enkele honderden euro's kan kosten. De kosten voor ruwvoer en stalstrooisel vallen in de regel wel mee, denk aan enkele tientallen euro's per maand. In de regel is de grootste kostenpost van een geitenhouder het onderhoud van stal en het geitenweiland. Daarnaast kunt u voor kosten komen te staan als uw dier onverhoopt ziek wordt.

Aandachtspunten

- Het is niet toegestaan om een geit met hoorns te onthoornen, behalve als het gaat om geiten die speciaal voor de melkproductie worden gehouden. Bij geiten die als gezelschapsdier worden gehouden, is dit dus verboden!
- Hobbydieren kunnen worden getroffen door maatregelen in het kader van de bestrijding van besmettelijke dierziekten.

Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren biedt onafhankelijke en betrouwbare informatie over het houden van huisdieren.

Versie: november 2018

© LICG

Kijk voor de meest recente informatie op www.licg.nl